

~~11-73.~~

EX BIBLIOTH.
NATIONIS HUNGAR.
VITEBERG.

11-73.

SIGNAT. MDCCCXIII.

41
DISPUTATIONUM LOGICARUM
PRIMA
De

MODALIBUS

ENUNCIATIONIBUS,

publicè proposita,

PRÆSIDE

M. JOHANNÉ Weissen /

Ifennaco-Thür.

RESPONDENTE

JOHANNÉ CHRISTIANO von Hensberg /

Lips. Misn.

In auditorio Philosophorum

ad d. 10. Aprilis

horis matutinis.

✻[†]✻

WITTEBERGÆ,

Typis JOHANNIS HAKEN, M DC L.

MIDALLER

REINOLDT

MIDALLER

JOHANNES

in

der

Stadt

Wittenberg

Druck

M. I. A. I. T.

Ateriam MODALIUM haud raro, si non ab omnibus, tamen à plerisq; obscure proponi solere, imò ab ipsis Scholasticis ob spinosissimas atq; intricatissimas quaestiones obscurissimam fuisse redditam, nemini non eruditorum cognitum & perspectum est, adeò, ut sine omni dubio eò respexerit

D. Hornejus, quando Instit. Log. lib. 3. quaest. 40. num. 1. pag. m. 403. in hac erumpit verba: *In totâ doctrinâ de formâ tum propositionum, tum syllogismorum, nihil difficilius est tractatione modalium.* Interim cum certissimum sit, quod Modalium naturam probè cognovisse perquam utile imò maximè necessarium sit, ita ut earum doctrinâ in dissertationibus etiam Theologicis contra Adversarios, ad iudicandum de eorum syllogismis modalibus, quibus interdù vel ingenij tentandi gratiâ, vel veritatis intricandæ causâ utuntur, carere vix possimus, animum auxiliante DEO induximus, quædam de hac, quamvis aliàs modo jam declarato satis difficili materiâ, meditari, & publico eruditorum examini subicere; *propterea n., ait Plur. Rev. & Excell. Dn. D. Dannhauverus Id. Bon. Disp. & Mal. Soph. sect. 2. artic. 13. §. 78. pag. m. 293. nihil eâ habendum est antiquius, ut è viâ confragosâ tandem plana reddatur, quæ enim hac vulgi demencia est, ut*

Ne verum agnoscat, discere posse neget?

A 2

Cona-

Conabimur autem ductu Celeberrimi nostri Theologi
pariter ac Philosophi Dn. D. *SCHARFI*, Præceptoris & Pro-
motoris maximi, æternùm venerandi, qui in enodatione
hujus doctrinæ acutissimâ omnibus palmam præripit, e-
andem perspicuè ac in quantum poterimus, breviter ex-
planare, *omissis summularum nugis ac tricis, quibus captiosè*
deludunt tyronum animos, atq; deterrent, sicuti de iisdem
pronunciat *Petr. Hurt. de Mendoza* volum. i. summ. disp.
4. sect. 8. §. 27. de propos. mod. pag. m. 136. Quod si præter
spem nostramq; voluntatem ob humanæ imbecillitatis ra-
tionem præsentisq; materiæ conditionem nostrum in o-
mnibus non obtinuerimus finem, nihilo tamen minus
non iniquum æqui Lectoris nobis pollicemur iudicium.
DEUM veneramur, nostris clementer adesse velit ausis!

1.

UT autem doctrinam hanc dextrè proponamus, neces-
sum est, latitantem in enunciationum *Modis ambi-*
guitatem, quorum à Scholasticis *tria* adducuntur *genera*,
ante omnia evolvamus.

2. Primum genus *partes enunciationum determinat*,
h. e. subjectum & prædicatum. Quales modi sunt 1. o-
mnia adjectiva substantivis addita. 2. interdum etiam sub-
stantiva vel per appositionem vel per constructionem re-
gularem adjecta. 3. integræ descriptiones principalibus
subjectis vel prædicatis additæ. 4. nonnunquam etiam ad-
versativa partem principalem limitantia. 5. omnia adver-
bia, quæ determinant. 6. omnes itidem particulæ exclusi-
væ, reduplicativæ, limitativæ & exceptivæ, uti videre est è
pædiâ B. *Jac. Mart.* Præceptoris desideratissimi lib. 2. cap. 6.
pag. 258. Alterum genus *totam enunciationem determinat*,
sed determinatione tantùm *externâ*, quæ fit vel solùm per
ordi-

ordinem ad hominem sive nostrum intellectum, quâ ratione illæ particulæ creditum est, auditum est, scitum est, dicuntur modi; vel per habitudinem duntaxat ad *objectum sive rem enunciata*, quo pacto ab *Aristot.* libr. de Interpret. (in exemplari Lugduni apud Guillelmum Lamariû M. D. XC. excuso) part. 4. cap. 14. in fine pag. 27. verum & falsum inter modos recensentur. Tertium genus *totam terminorum compositionem in sese determinat, adeoq; adjicit rationem & modum, secundum quem prædicatum inexistit subjecto, & ita specialem extremorum ad se invicem habitudinem exprimit.* Atq; de hoc ultimo modorum genere propositionem propriè modalem constituyente nobis impræsentiarum sermo est, quam ita definimus:

3. MODALIS præpositio est, in quâ dicitur aliquid inesse vel non-in esse sub modo aliquo. In quâ definitione duo notanda veniunt. 1. Dictum. 2. Modus. *Dictum est oratio absoluta, quæ in modali includitur. Modus autem est illa particula, quæ absolutæ superadditur, quem ita finimus: Modus est determinatio copula, quâ ostenditur, sub quò modò prædicatû insit vel non insit subjecto.* Dicitur modus à suo officio, quia, in quantum sumitur *formaliter & Logice*, copulam modificat, eandemq; determinat; quare rectè asseritur, quod sit *determinatio*, & quidem non qualibet, non extrinseca, *respiciens* vel intellectum, vel rem enunciata, de quâ modò dictum, sed *ipsam enunciationem*, adeoq; *intrinseca*, afficiens principalem enunciationis copulam, quâ extrema enunciationis connectuntur, ejusdè compositio variatur, & peculiaris prædicati in subjecto inexistencia indicatur.

4. Atq; hujusmodi modi tantùm *quatuor* sunt, nec plures, nec pauciores, ut: *Necesse, Contingens, Possibile, Impos-*

A 3

sibi-

fibile: quarum sufficientia inde colligitur: Quicquid enim dicitur esse, id vel actu esse dicitur, vel potentiâ. Si *potentiâ*, oritur inde modus *possibilis*; si verò *actu*, duplici id fit ratione: Vel enim ita actu esse dicitur, *ut aliter se habere non possit*, & sic est modus *necessarius*; vel ita actu esse dicitur, *ut aliter se habere possit*, & sic est modus *contingens*; vel deniq; ita se habet aliquid, *ut neq; actu neq; potentiâ esse dicatur*, & sic est modus *Impossibilis*. Ex quibus clarum erit, quâ ratione modi hi in propositionibus differant, nempe primus modus de *Necessè* prædicatum ita dicit inesse subjecto, ut non possit non inesse; alter modus de *contingenti* prædicatum ita dicit inesse subjecto, ut possit non inesse; tertius modus de *possibili* prædicatum ita dicit non inesse subjecto, ut possit inesse; quartus modus de *Impossibili* prædicatum ita dicit non inesse subjecto, ut nec possit inesse.

5. Perinde autem est, sive efferantur hi modi per nomen *Necessè*, *Contingens*, *Possibile* aut *Impossibile*, sive per adverbium *necessariò* aut *contingenter*, sive per Verbum *potest*, aut *non-potest* nulla inde metuenda est sensus seu significationis prioris mutatio, sed *sensus manet idem, eadēq; significatio*, ita quidem, ut proinde errare illos existimemus, qui modales compositas à divisis ita distinguere satagunt, ut illic modus sit *nomen necessè* &c. hic v. sit *adverbium necessariò* &c. Hoc saltem cum Præceptore nostro honoratissimo Dn. D. Scharfio Inst. Log. lib. 2. cap. 6. pag. 382. & prælect. publ. in Man. Log. cap. 8. monendum esse ducimus, *Adverbialem* illam elocutionem, quæ fit per *necessariò* & *contingenter*, & *verba-lem*, quæ fit per *potest*, & *non-potest*, omnium esse 1. *Convenientissimam* & *maximè accommodam*, quæ non modò exactè congruit nominalibus, earumque sensum emphaticè ac nervosè exprimit, verum etiam totam modalium naturam appositè & distinctè declarat; 2. esse *antiquissimam* & à plu-
rimis

rimis Philosophis, imò etiam ab ipso Aristotele non neglecta, quemadmodum prolixè probat noster laudatus Præceptor in prælect. publ. l. c. & in man. Log. lib. 2. cap. 4. pag. m. 120. 3. esse Expeditissimam, facilissimam, & in omni usu Logico aptissimam, quâ omnis ambiguitas formæ enunciandi, quæ in nominalibus modalibus occurrere solet, tollitur, quæque non minimæ difficultates, quæ aliàs intricatæ nimis atq; perplexæ, removentur, uti ex subseqq. patebit, Vid. Jac. Mart. Inst. Log. lib. 3. cap. 12. pag. 295. Henr. Höpffn. comm. Log. in libr. $\omega\epsilon\iota$ $\epsilon\pi\mu\eta\nu$. pag. 654. Stbal. not. in compend. Dial. Horn. lib. 2. cap. 8. Keckerm. syst. Log. l. 2. cap. 3. can. 3. pag. 333.

6. *Expositionis hujus utilitas statim sese prodit, quando de nominalium modorum formulâ circa locationem eorundem disputamus. Quamvis enim hic cum Petr. Hurt. de Mend. volum. 1. summ. disp. 4. sect. 8. §. 29. pag. 137. Jac. Mart. Inst. Log. lib. 3. cap. 12. pag. 296. Kesler. Inst. Log. lib. 2. cap. 7. can. 1. nec non Hornej. Inst. Log. lib. 3. quæst. 39. num. 7. pag. 399. verum esse statuamus, eandem semper enunciationis manere formam, eundemq; illius sensum, modus sive primo sive medio sive ultimo ponatur loco, ita ut nihil intersit, sive dicamus: *Necesse est hominem esse animal*, sive: *Hominem esse animal necesse est*; sive: *Hominem necesse est animal esse*. Minimè tamen cum Præceptore nostro colendissimo Dn. D. Scharfio præl. publ. l. c. dissimulandum est, formulam illam modalium nominalem suis non carere difficultatibus. Quæadmodū n. (liceat nobis uti verbis modò laudati Viri) diversitas sensûs dicitur esse in modo *Impossibile & negato dicto*, (notate D. Horn. Inst. Log. lib. 3. quæst. 39. nū. 7. p. m. 400.) sic quoq; in aliis modis ambiguitas orationis se offert, ita ut diversimodè exponi queant, cum modus non rarò variè illic sumatur vel in actu exercito, vel in actu signato, itemq; vel prædicatum aut subjectum esse possit, vel ad copulam referatur. Hactenus no-*
ster

ster Præceptor. E quib9 hoc saltim notamus, quod difficultas isthæc adhibitâ expositione nostrâ prorsus evanescat.

7. Præterea ex datâ modorum expositione constat, quid de *Rami* lib. 7. Schol. Dial. cap. 8. ejusdemq; affeclarû dictione sit sentiendum, qui putant, *modum in modalibus esse prædicatum*. Quò verò feliciùs progrediamur, ut quivis deprehendat, de quânam modali jam nobis sermo sit, præsupponenda est distinctio propositionis modalis *compositæ & divisæ*, cum de utrâq; *non idem omninò ferendum sit judicium*, quam tamen non rarò viros aliàs doctissimos videmus negligere, vel unam cum aliâ confundere, sicq; non tam feliciter hanc, ut alias solent, de modalibus doctrinam proponere.

8. Est a. *Composita* modalis (analogicè sic dicta) in quâ subjectum est totum illud, quod præter modum ponitur, nimirum dictum integrum, modus v. est prædicatû. v. g. sit hæc: *Hominem esse animal, est necessarium*, ponitur in hac loco subjecti, *Hominem esse animal*, adeoq; dictum integrum, de quo solus jam prædicatur modus, *est necessarium*; qui (modus) in hujusmodi & similibus orationibus non notat, nexum esse taliter vel taliter modificatum, cum copulam habeant non aliam, quàm qualem exposcunt absolutæ, secus a. fit in divisis. *Divisa* v. modalis est, in quâ dictum interpositò modò dividitur, ut non amplius pro uno stet termino, sed pro duobus, subjecto & prædicato, v. g. *Ignem ustivum esse necesse est*; in hac dictum *Ignem ustivum esse*, dividitur ita, ut non integrum sustineat locum subjecti, sed pars saltim ejus, *Ignem* scilicet; altera a. pars unâ cū modo, quo mediante dicti hujus fit divisio, obtinet locum prædicati, scil: *ustivum esse necesse est*, vel: *Necesse est ustivum esse*. Et hoc evidens est ex expositione v. g. *Ignis necessario est ustivus*. Hæc enim non solummodò cum priore unum & eun-

& eundem habet sensum, uti benè concedit Vir Rev. Dn. M. Prücknerus libr. de artif. disp. part. 2. tr. 1. cap. 3. reg. 3. §. 1. pag. 36. seq. verùm etiã unã eandẽq; orationis formã, a-
deoque; æquè prior divisa fuit ac posterior. De distinctione
hac plura legi possunt apud *Bartbol. Nibuf.* disp. 4. de E-
nunc. Mod. th. 2. 3. 4. cujus sententia l. c. nobis per omnia
probatur.

9. Hac præmissã, & admotã nostrã expositione con-
suetã, unicuiq; manifestò constabit, modos in hisce enun-
ciatis v. g. *Homo necessariò est animal. Homo contingenter est
doctus. Homo potest fieri Doctor. Homo non-potest esse lapis,*
non integra absolvere prædicata, sed unã cum additione
subsequentium terminorum, ita ut totum prædicatum
sit, *Necessariò est animal, Contingenter est doctus, potest fieri
Doctor, Non potest esse lapis.*

10. Explicatis hisce, constans nostra assertio est, *mo-
dum in verã & propriè dictã modali,* qualis non est *composita,*
sed *divisa,* quæ sola modificat propositionis dispositionem,
& de quã theses loquuntur, *non esse prædicatum; pertinere
autem illum ad copulam propositionis,* imò non ad nudam co-
pulæ determinationem, sed esse *unã essentialẽ & intrinse-
cam prædicati modificati conditionem seu partem,* omninò cū
Præceptore Domino D. *Scharfio* Promotore studiorum no-
strorum ætatẽ venerando Inst. Log. de Mod. Enunc. lib.
2. cap. 6. pag. 384. & Præl. publ. cap. 8. dicimus.

11. Quoad prius, cum laudato Theosopho osten-
dimus 1. *ex appellatione & definitione modalis propositionis,*
quæ ideò talis propriè vocatur, cū modus non nudè ma-
teriam terminorum, sed ipsam determinet copulam, quã
prædicatum cum subjecto conjungitur, adeoque; ob hanc
modificationem peculiarem constituit enunciationem. 2.
ex officio modi, quod est compositionem sive dispositionem
B prædi-

prædicati determinare, & specialem extremorum de se in-
 vicem habitudinem exprimere, de quo etiam supra dictum.
 3. *ex definitione veri modi*, qui est determinatio copulæ, seu
περὶ τῆς εἰς διὰ τὸν additio determinans σύνθεσιν sive com-
 positionem verbi, & ostendens, quâ ratione prædicatum,
 insit vel nō insit subjecto. De quâ itid. supra actum fuit. 4. *ex*
distinctione modi materialis & formalis. Ille sic dicitur, quod
 ad materiã termini sive subjecti sive prædicati immediatè
 pertineat, eamq; determinet. *Hic* verò, quod ad formam
 orationis pertineat, adeoque copulam afficiat. 5. *Ex natu-*
râ divisarum modalium, quæ per modum ita dividuntur,
 ut copula per modum afficiatur, indeque unum extremo-
 rum modificatè alteri dicatur inesse. 6. *ex oppositione & ne-*
gatione modalium, quæ fit penes modum, de quâ thes. 16. & seq.
 disputatione. Certum igitur & immotum est, modum per-
 tinere ad orationis copulam. Vid. B. Jac. Mart. Inst. Log.
 lib. 3. cap. 12. pag. 295. *Heinr. Höpffn.* comm. Log. in libr. π-
εἰ ἐμ. pag. 655. seqq. *Corn. Mart.* comm. Log. adv. Ram. lib.
 2. cap. 5. pag. 232. *Horn.* Inst. Log. lib. 3. quæst. 39. num. 5. pag. 399.
 12. Quoad *posterius* autem, *modum* scil. unà etiam
 sese exerere in dicto prædicati, ita quidem, ut simul *ad in-*
tegritatem prædicati pertineat, adeoque non sit nuda copulæ
 determinatio, sed *essentialis aliqua prædicati modificati pars*
seu conditio ejus interna, hoc cum sæpiùs laudato nostro
Scharfio, acutissimo verè Philosopho & Theologo exinde
 deducimus; 1. quia totum prædicatum reddit modificatum,
 adeo quidem, ut illud alius fiat terminus ab absoluto. 2.
 quia pertinet ad complementum & integritatem prædica-
 ti, aliàs enim & sine modo terminus non esset modificatus,
 sed absolutus. 3. quia in conversione propositionis, uti in
 seq. disp. ostendemus, cum prædicato convertitur. 4. quia
 in structurâ syllogisticâ absq; vitio syllogismi separari ne-
 quit

quit à prædicato, quod volente DEO disput. tertiâ ad oculum demonstrabimus. Atq; ita quoq; , uti quidem nobis videtur, evicimus, ^{modum} copulam unâ partem esse prædicati modificati, de quâ hodiè potissimùm controvertitur, quâ in parte Plur. Rev. & Ampliff. Dn. D. *Dannharrv.* Id. Bon. Disp. sect. 2. art. 13. §. 84. pag. m. 304. seq. it. *Gutk.* Log. div. pag. m. 313. nec non *Nibus.* disp. 4. de En. Mod. th. 18. pag. 65. nobiscum etiam sentiunt.

13. Ex hisce jam dictis sponte sequitur decisio illius controversiæ: *An modalis specie distinguatur ab absolutâ?* Quâ omninò affirmamus. Dicimus autem notanter *ab absolutâ.* Quod enim à *simplici* non differat specie, concedimus, quâ ratione à *M. Spengl.* Exerc. Log. 4. can. 2. rectè opponitur *composita.* Verùm *simplex* illa ab Excell. Dn. D. *Dannharrv.* Epit. Dial. part. 1. cap. 5. pag. m. 77. rectissimè subdividitur in *absolutam* & *modalem*, & sic prorsus *specie eam ab absolutâ differre arbitramur.* Nulla enim tunc copulæ cum absolutâ datur *identitas*, sed potius *diversitas*, quoniam copula non est absoluta, quæ absolutè rem dicit, sed modificata, quæ utique à modo non est libera. Fatetur a. Celeberrimus Dn. D. *Dannharrv.* Id. Bon. Disp. sect. 2. art. 13. §. 84. pag. m. 304. quod *per copulam solâ formaliter una propositio ab aliâ distinguatur*; jam si hoc est, infallibiliter sequitur, quod *per copulam modificatam* propositio modalis differat formaliter ab absolutâ, adeoq; statuimus, quod per illâ diversâ copulâ propositio modalis specie distinguatur ab absolutâ. Præterea *modus non præcisè spectat ad determinationē prædicati sive partē prædicati, nec præcisè est pars copulæ*, sed in modalibus propriè dictis *ita pertinet ad propositionis copulam*, quam afficit, determinat atq; modificat, *ut simul sit pars intrinseca & essentialis prædicati modificati*, sicut in præcedentibus fusius dictum est. Nec obstat istud *Nibusii* disp. 4. de En. mod. th. 21 pag. 66. quod

modus etiã pars subjecti nonnunquam fiat, ut heic: *Quod necessariò est animal, substantia est. Quod contingenter dormit, est animal.* Hæ enim utique desinunt esse modales, & sunt potiùs absolutæ, quia *modus in ejusmodi saltem est pars materialis subjecti, non formalis*, quæ sola absolvit modalem, sicut monitum fuit. Vid. D. Horn. de prop. mod. lib. 3. quæst. 39. num. 4. seqq. pag. 398. seqq. Sed satis de hisce.

14. Restat, ut paucis nunc agamus de *modalium affectionibus*, quas in plurimis communes habent cum absolutis. Agemus autem primò de earum **QUALITATE**. Cùm verò hic præcipua *modi* habenda sit ratio, utpote qui *tota anima enunciationis modalis est*, quemadmodum loquitur Clariss. Corn. Mart. comm. Log. adv. Ram. lib. 2. cap. 6. pag. 240., eapropter cum laudato Philosopho, & Præceptore nostro jugiter colendo Dn. D. Scharfio Inst. Log. lib. 2. cap. 3. pag. 308. seqq. it. *Heinr. Höpffn.* comm. Log. in libr. *æd. æqu.* pag. 671. nec non *Stbal.* not. in comp. Dial. Horn. lib. 2. cap. 8. existimamus, qualitatem in modalibus quatenus sunt tales, non penes dictum sed *penes modum* fieri debere, ita ut illa dicatur *modalis affirmans*, cujus modus affirmatur, quod etiam de modo Impossibili non quidem ratione significati sed ratione formæ est verissimum; Illa a. *negans*, cujus modus negatur. Quomodo v. hoc sit intelligendum, mox indicabimus. Hoc duntaxat prius est monendum, *ne confundantur affirmantes cum negantibus, & vice versa*, quod sæpiùs in ijs evenire videmus, quæ non sunt *purè affirmantes*, quales sunt istæ, in quibus nonnunquam soli dicto apponitur negatio.

15. Ut itaq; naturam propositionis verè affirmantis & negantis modalis probè cognoscamus, notandum est, quod illa demum verè sit *affirmans*, in quâ non totum de subjecto removetur

præ-

prædicatum, nec connexio enunciationis seu copula prædicati
modificati negatur, licet fortassis ob remotionem extremi
seu partis prædicati negativa sit, quando absolutè sine mo-
do effertur, quales sunt:

Necesse est nullum hominem esse brutum.

Necesse est nullum ignem esse frigidum.

Contingit hominem non esse doctum.

Contingit quoddam currens non esse hominem.

Possibile est hominem non peccare.

Impossibile est hominem non esse animal.

Hæ enim, quod non sint negantes modales, sed potius ob
dictam rationem affirmantes, patet ex expositione earum,
quæ talis esto:

Omnis homo necessario non est brutum.

Omnis ignis necessario non est frigidus.

Homo contingenter non est doctus.

Quoddam currens contingenter non est homo.

Homo non potest non peccare.

Homo non potest non esse animal.

Quæ propositiones hoc volunt;

Necessum esse, ut omnis homo non sit brutum.

Necessum esse, ut omnis ignis non sit frigidus.

Contingens esse, ut homo non sit doctus.

Contingens esse, ut quoddam currens non sit homo.

Possibile esse, ut homo non peccet.

Impossibile esse, ut homo non sit animal.

16. Negans autem illa est, non quando *modus præcisè*
negatur, quæ coincidit cum absolutâ seu modali compo-
sitâ, nec quando *pars dicti* negatur, non negatò modò, uti
modo indicatum, sed quando negatur *modus respectu inexi-*
stentia cum annexâ parte ipsius dicti, quæ cum modo inte-
grum absolvit prædicatum. Breviter: Negans est, quando

removetur modificatum predicatum, quatenus est tale & integrum. Sic negantes sunt datae propositiones hoc sensu & situ prolatae.

Non necesse est, omnem hominem esse brutum.

Non necesse est, omnem ignem esse frigidum.

Non contingit, hominem esse doctum.

Non contingit, quoddam currens esse hominem.

Non possibile est, hominem peccare.

Non impossibile est, hominem esse animal.

Quod videre est ex ipsa expositione, quae talis esto:

Nullus homo necessario est brutum.

Nullus ignis necessario est frigidus.

Homo non contingenter est doctus.

Quoddam currens non contingenter est homo.

Homo non potest peccare.

Homo non potest esse animal.

Quae propositiones hoc volunt:

Non necessum esse, ut omnis homo sit brutum.

Non necessum esse, ut ignis sit frigidus.

Non contingens esse, ut homo sit doctus.

Non contingens esse, ut quoddam currens sit homo.

Non possibile esse, ut homo peccet.

Non impossibile esse, ut homo sit animal.

Equibus omnibus planum est, quod multum ab affirmantibus impuris supra positis differant, siquidem illae verae sunt, haec vero secundum sensum modalem falsa.

17. Nunc ad QUANTITATEM accedimus, quam cum Nibutio disp. 4. de Enunc. Mod. th. 29. seq. pag. 70. & Scheibl. tract. de propos. cap. 7. quaest. 2. n. 29. pag. m. 191. desumendam esse statuimus è *subjecto*, ita ut ea sit & dicatur *Universalis*, cujus *subjecto* praefigitur signum universale, v.g. *Omnis homo est necessario doctus.* *Nullus homo est necessa-*

*cessario doctus. Particularis, cuius subjecto præfigitur signum particulare, v. g. Quidam homo est necessario doctus. Quidam homo non est necessario doctus. Indefinita, cuius subjecto communi nullum signum præfigitur, v. g. Homo est contingenter doctus. Singularis, quæ constat subjecto singulari, v. g. Plato est contingenter doctus. Quantitas a., quæ communiter ex modis desumitur, quâ ratione *necesse* & *impossibile* absolute signent propositionem *universalem*, *Contingens* & *possibile* *particularem*, quemadmodum docet Petr. Hurt. de Mend. volum. i. summ. disp. 4. sect. 8. §. 30. pag. 138. & sect. ii. §. 41. pag. 146. *ea non est perpetua*, siquidẽ propositiones dantur, in quibus tales deprehenduntur modi, v. g. *Quoddam corpus necessario tendit deorsum. Substantia quadam necessario moritur*, quæ tamen non sunt universales, sed *particulares*. Pari ratione dantur propositiones ex modis de *Contingenti* & *possibili* constantes, v. g. *Omnis homo contingenter est doctus. Omnis equus potest binare*, nec tamen *particulares* sed *universales* sunt. Quod præterea manifestum nobis esse videtur in ijs, quæ *sine quantitatis signo prolata* tamen ob hunc sive istum modum *non notant vel propositionis universalitatem vel particularitatem*, si enim dico: *Homo necessario salvatur*, hæc profectò propositio æquè non est dicenda ob modum *necesse universalis*, ac illa: *Homo potest videre*, ob modum *possibile particularis*, cum prior potius æquipolleat *particulari*, posterior vero *universali*, uti norunt peritiores Logici.*

18. Cæterum *affectiones reliquæ* nunc essent discutendæ, sed ne leges Amplissimi Collegii nostri Philosophici transgredi videamur, futuræ eas reservamus disputationi.

Soli Deo Gloria.

Obi.

Obliquum à recto, verum discernere falso,
Et Logicas artes non sine laude doces,
HENSBERGI, hunc animum Tibi, & hos ego gratulor
ausus,
Et voveo, ut patriæ commoda multa feras.

*M. Johannes Meisnerus, SS. Theol. Prof.
extraord. & Coll. Phil. Adj.*

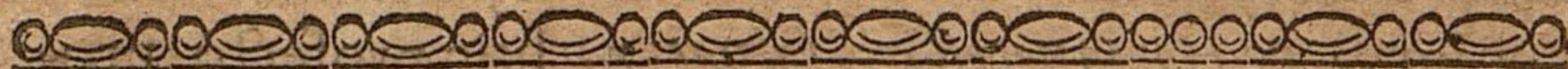

Eximio Præstantissimoq;

**Dn. RESPONDENTI, Amico &
Fautori honorando S. D.**

Dum nostri scandis subsellia clara Lycei,
ostendis dotes, Dulcis Amice, TULAS.
Augeat has semper nostri pia gratia JOVÆ
ac vitam servet, corde favente precor.

*jamjam Wittebergâ in Belgium discessurus
M. Joh. Ern. Gerhardus Jenensis,
Coll. Phil. Adj.*

PRodi, prode tuas quas sperat LIPSIA dotes,
Et WITTENBERGÆ conciliavit opus.
Emicat, & cælo se virtus sistit aprico,
Si qua subest, tacitis ne latet ulla locis.
Perge tuum, quod pergis, iter. Sic LIPSIA tandem
Pro cursu Palmam, quam mereare, dabit.

Suo amicissimo HENSBERGIO

*M. Samuel Pomarius, Collegii
Philosophici Adjunctus.*

Ung VI 73

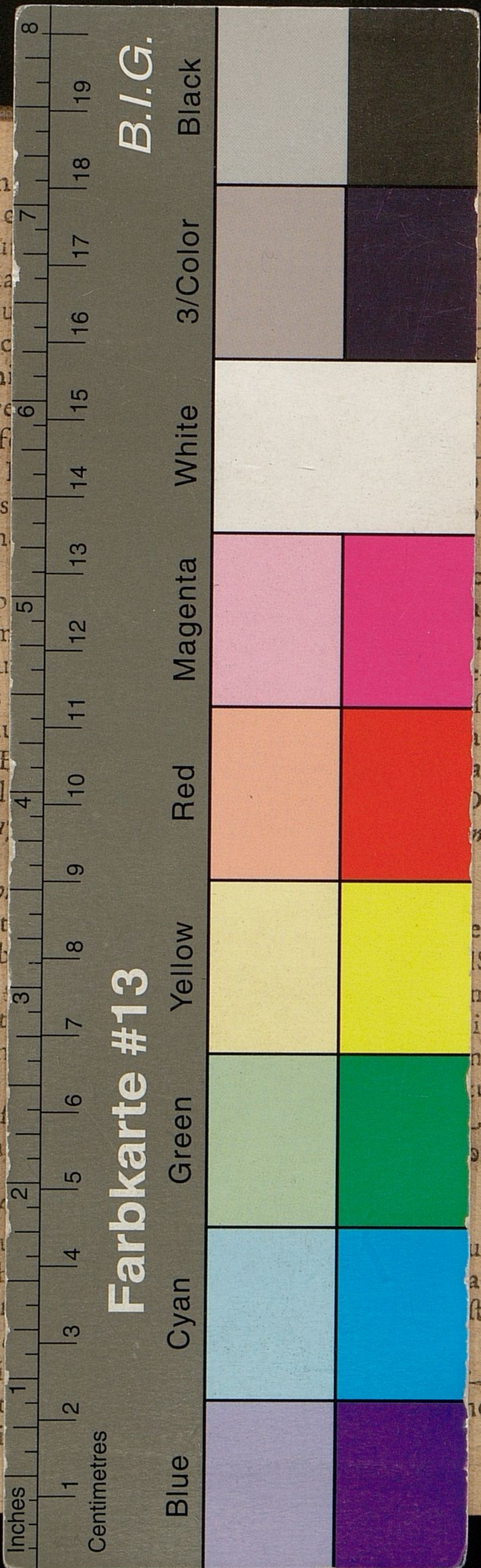
ULB Halle

3

004 108 515

DISPUTATIONUM LOGICARUM
PRIMA
De
MODALIBUS

ENUNCIATIONIBUS,

publicè proposita,

PRÆSIDE

M. JOHANNES Weissen/

Isennaco-Thür.

RESPONDENTE

JOHANNES CHRISTIANO von Hensberg/

Lips. Misn.

In auditorio Philosophorum

ad d. 10. Aprilis

horis matutinis.

WITTEBERGÆ,

TTPIS JOHANNIS HAKEN, M DC L.